

'במחיצות הניכרות...במחיצות שאינן ניכרות' - פרש"י: מחיצות הניכרות, שאין הבתים מחוברין וכו'. מחיצות שאינן ניכרות, שהבתים מחוברים וכו'. ע"כ. משמע שאם הבתים מחוברים, אפי' שמחיצות הבית בולטות קצת על הגג, כיון שאין בהן י" טפחים - לא אמרינן גוד אסיק. אבל יש אומרים דאם המחיצות בולטות משהו למעלה, כבר חשיב מחיצות הניכרות ואמרינן גוד אסיק (ריטב"א).

רשיד"ה מאי לאו 'וקרפף אם יש יותר מבית סאתים...' - לכאורה אין כאן מקומו כלל, אלא לעיל בסוף ד"ה חצירות. וכן ראיתי בספר אחד שכתב שמצא כן בדפ"י (ולא זכור לי הספר). וביד בנימין כתב בסתם: והוא מילתא בפנ"ע ואינו קשור וכו'.

ומש"כ רש"י דחצרות רשות שותפות - חלק עליו התוס' ר"ד, דאע"פ שהחצר של יחיד והקרפף של יחיד אסור לטלטל מזה לזה. ובגאון יעקב כתב שהוא ט"ס ברש"י.

(ע"ב) 'רב יוסף...רב נחמן...אביי' - פרש"י דכל מימרות אלו אתיין אליבא דרבנן דס"ל כל אחת רשות לעצמה, בהני מועיל סילוק רשות דשאר גגין להתירו לגג זה, אבל לרבי שמעון דקיי"ל כוותיה אין מועיל כל הני. ולכן השמיטו הפוסקים הלכות אלו. אבל הרשב"א וריטב"א ומאירי כתבו דכל הני מימרות הן להלכה, דס"ל דקאי גם אליבא דרבי שמעון לענין כלים ששבתו בבתיים, ובהני גווני סליקו בני גג קטן רשותיהו לבני גג גדול ומותר להוציא אף כלים ששבתו בבתיים של גג גדול (נתיבות שבת פל"ב סעי' כב הע' סח).

'ועשה לפניך דקה' - ע"י יוסף דעת (חוברת קיב עמ' 29, על לעיל נט ע"ב) בדברי הראשונים במהות 'דקה'. והנה רש"י כאן (ד"ה בנה וד"ה דקה) כתב שעשה מחיצה לגגו ועשה דקה לצדי הבנין, פי' פתח פתוח. עכ"ד. ולעיל (שם) פרש"י רש"י דדקה היא מחיצה ארבע (וע"ע לעיל עה ע"א ברש"י ד"ה דקה). ושיטת רבנו חננאל והתוספות שתמיד 'דקה' הכוונה מחיצה, וגרסו 'הותרו לכל הגגות כולם', שאם עירבו שאר גגין זה עם זה והוא לא עירב עמהם והיה אוסר עליהם, וקאמר דאם עשה דקה פי' מחיצה סביב לגגו - הותרו כל הגגות, דגלי דעתיה דסליק נפשיה מהתם (וע"י תוספות רבנו פרץ, גאון יעקב וחזון איש סי' קד ס"ק יב, ובביאורים על חידושי המאירי סי' ח).

דף צ

'וכי מאחר אתאי ונצאי' - יש כמה פירושים בזה:

- א. וכי שמעתי את השאלה מאדם אחר ואני אומרה בשם עצמי כדי להקים מחלוקת ומריבה (רש"י).
- ב. אתה מאוחר ממני בזמן, פי' קטן יותר ממני, ובא ומקנטר אותי (חידושי המאירי בפ"א א).
- ג. וכי אני מאחר לבית המדרש, שאין אני אוחד בסוגיא ומדבר דרך קנטור (חידושי המאירי בפ"א ב).

'ספינה' - סיכום הסוגיא.

איירי בספינה יתירה מבית סאתים (דהא לעיל מב ע"ב פסק שמואל להתיר בספינה היוצאת מחוץ לתחום להלך את כולה, וע"כ איירי התם באינה יתירה מבית סאתים, ופה אפילו ביתירה מבית סאתים, כיון דחשיב הוקפה לדירה).

ד. מותר לטלטל בכולה (שהרי יש מחיצות, ואמרינן גוד אסיק).

שמואל: אין מטלטלין בה אלא ד' אמות (המחיצות אינן אלא כדי להבריח מים, ולא חשיב הוקף לדירה, וכיון דהוה יותר מבית סאתים אסור לטלטל אלא ד' אמות. וע"י ריטב"א).

ושמואל בעצמו הודה דהלכה כרב. וכן פסקו הפוסקים.

ומודה רב שאם כפה את הספינה על פיה כדי לזפתה, שאין מטלטלין בה אלא ד' אמות (שבטלו מחיצותיה מתורת מוקפות לדירה, והוה כעמוד בעלמא, והוה יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה). ונחלקו המפרשים אי איירי גם לגבי טלטול בתוכה, או רק לגבי טלטול על גביה, אבל בתוכה מותר לעולם (הבית יוסף סי' שסב אות ד דייק מדברי רש"י דאם כפוח כדי לזפתה - גם הטלטול תחתיה נאסר, אך מדברי הרא"ש והטור משמע דהטלטול תחתיה מותר לעולם, ולא דברו אלא לענין טלטול על גבה. והרי"ף השמיט הא דמודה רב שאם כפאה על פיה אין מטלטלין בה אלא ד' אמות, ולא ידעתי למה. עכ"ד הבית יוסף. אבל הב"ח שם כתב דגם הרא"ש והטור מודים לרש"י, דהטלטול בתוכה דינו כעל גבה. ובמשנ"ב שם

ס"ק כט סתם דגם תחתיה נאסר. וכן סתימת האחרונים - מג"א שם ס"ק ז, א"ר ס"ק ו, תו"ש ס"ק יא, שו"ע הגר"ז סעי' ט, כה"ח ס"ק לט).

(ע"ב) 'אכסדרה בנקעה' - סיכום הסוגיא (בצירוף לעיל כה ע"א, ולהלן צד ע"א-ב).

דב: מותר לטלטל בכולה (דאמרינן פי תקרה יורד וסותם).

שמואל: אין מטלטלין בה אלא ד' אמות (לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם).

דש"י - אכסדרה פרוצה מד' רוחותיה, ונחלקו אם אמרינן פי תקרה יורד וסותם מד' רוחות.

תוס' (לעיל כה ע"א, ולהלן צד ע"א) - אכסדרה סתומה מג' צדדים, ופתוחה רק מצד אחד, ונחלקו אם אמרינן פי תקרה יורד וסותם ברוח שלימה אחת.

דף צא

'בכומתא וסודרא' - פי' כובעים ומעפורת [בגד עליון] (רש"י לעיל פד ע"ב). ונקטו דוקא בגדים אלו ולא שאר בגדים, כי הדרך שמיד כשהאדם בא לביתו פושטן וכשרוצה לצאת לובשן, והם דוקא נחשבים כלים ששבתו בתוך הבית, משא"כ שאר בגדים שרגילים להיות על גוף האדם תמיד י"ל דבטלים אגב גופו (בית מאיר סי' שמט, יד בנימין).

דף צב

(ע"ב) 'תשעה בקטנה ואחד בגדולה, אין מצטרפין' - הראשונים הקשו סתירה לכאורה בסוגיות, דכאן מבואר דמחצר גדולה לקטנה אין מצטרפין, ולעומת זאת בגמרא (פסחים פה ע"ב, סוטה לח ע"ב) נחלקו רב ורבי יהושע בן לוי, דלרב מן האגף ולפנים כלפנים, ומן האגף ולחוץ כלחוץ, ולרבי"ל 'אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים' והכריעה הגמרא כרבי"ל, וכן במשנה (ראש השנה כז ע"ב) שנינו: מי שהיה עובר אחורי ביהכ"נ או שהיה ביתו סמוך לביהכ"נ ושמע קול שופר או קול מגילה, אם כיון לבו - יצא. ע"כ. הרי שאין שום הפסק לענין לצאת ידי חובה.

וביישוב הסוגיות העמידו הראשונים כמלאכים כללים דלהלן, ויש בזה ארבע שיטות:

שיטת רוב הראשונים: הסוגיא כאן איירי לענין צירוף למנין להשלים עשרה, ובזה גדולה אינה מצטרפת לקטנה, וגם מחיצה מפסקת. ולענין לצאת ידי חובה, אין שום מחיצה מפסקת וכל השומע יצא. ולענין לענות על קדיש וקדושה וברכו, על זה נחלקו רב ורבי"ל, והלכה כרבי"ל דאין מחיצה מפסקת (שיטה זו היא דעת התוספות כאן ובפסחים ור"ה וסוטה שם, ראבי"ה ברכות סי' קלד, תוס' הר"ש משאנץ פסחים שם, תוס' ישנים ר"ה שם, מהר"ם מרוטנבורג בתש' ח"ג [פראג] סי' תקל, תוס' הרא"ש כאן וסוטה שם, הרשב"א כאן ובש"ת ח"ג סי' רפו ושכן דעת הראב"ד, תוס' רי"ד כאן מהדו"ת, מרדכי ר"ה רמז תשטו, המאירי כאן ובפסחים ור"ה שם, אור זרוע הל' קריא"ש סי' ה, אגודה כאן ובפסחים ור"ה שם, הר"ן ר"ה שם, הרדב"ז ח"ב סי' תרנ, הכרעת הבית יוסף או"ח סי' נה וכל האחרונים. וע"ע היטב בהלכות ברכות להריטב"א פ"ו ה"ב).

שיטת רש"י בפסחים (והתוספות כאן ב'לכאורה'): מחלוקת רב ורבי"ל היא לגבי צירוף לעשרה. ומשמע דלענין ענית דברים שבקדושה כו"ע מודו דיכול לענות. אמנם באור זרוע (שם) כתב דאף מה שהתיר רבי"ל להצטרף, הוא דוקא באופן שיש דיורין זל"ז (כגון בחצר קטנה לגדולה או בעומד על הפתח וכדו'), אבל בשני בתים - גם רבי"ל מודה דאינו מצטרף להשלים לעשרה [וכ"כ הרמב"ן, ע"י דעה הבאה].

שיטת הרמב"ן בפסחים: מחלוקת רב ורבי"ל היא לענין צירוף להשלים לעשרה, אלא שאף מה שהתיר רבי"ל הוא דוקא באופן שיש דיורין זל"ז (כגון בחצר קטנה לגדולה או בעומד על הפתח וכדו'), אבל בשני בתים גם רבי"ל מודה דאינו מצטרף להשלים לעשרה [וכ"כ האור זרוע שם לשיטת רש"י דלעיל]. והלכה כרבי"ל, ואין שום הבדל בין צירוף לעשרה לבין לענות לקדיש וקדושה וברכו, דכיון שהם דברים שבקדושה שצריכים עשרה - כל שאין מצטרף עמהם, גם אינו יכול לענות עמהם, והו"ל אמן יתומה [ובזה שונה משיטת רש"י דלעיל]. ומהר"י אבוהב [דלהלן] כתב דכשיטה זו גם כתבו